Houdbare financiën betekent nog niet...*Duurzame ontwikkeling in het algemeen...*

Het financieel toezicht van het Koninkrijk over onze overheid blijft de aandacht trekken en dat is ook logisch, met het debat hierover dat net is begonnen. We zullen hier niet in alle details dat debat gaan bespreken, maar aandacht besteden aan andere aspecten die niet zo duidelijk in het debat naar voren komen. Dat hoeft niet zo te blijven want er is een reden waarom het rijkswetsvoorstel de titel HOFA (Houdbare Overheidsfinanciën Aruba) meekreeg. De naam zegt wat de bedoeling van deze wet: de basis scheppen voor houdbare overheidsfinanciën.

Dat is overduidelijk een goed uitgangspunt en een eerste analyse zou zich moeten richten op de vraag of het doel dat de wet beoogt te regelen inderdaad kan worden bereikt. Maar, kan financiële houdbaarheid op zich een houdbare overheid in algemene zin garanderen? We kunnen alvast voorspellen dat dit niet het geval zal zijn en dat is niet om de verdiensten van het juridische werk dat is verricht, te bagatelliseren. Op het eerste gezicht ziet hetgeen nu wordt gepresenteerd er goed uit; de middelen om het proces in goede banen te leiden en afdwalen in de richting van ondeugdelijk financieel beheer te voorkomen, zijn aanwezig. We kunnen nog discussiëren over een of ander detail dat we anders zouden willen zien, maar dat betreft dan bijzaken. We kunnen ook zo'n bijzaak noemen: de intentie om een begrotingskamer in te stellen. In het aangeboden document wordt dit beschreven als een onderdeel van de grondwettelijk ingestelde Raad van Advies (RvA), verantwoordelijk voor advies op alle wetsvoorstellen, inclusief de begrotingswetten en wijzigingen daarin. We kunnen ons voorstellen dat na ampel juridisch overleg men tot dit voorstel is gekomen, waarin de creatie van een begrotingskamer als aparte entiteit, als adviseur van de regering, niet is opgenomen. Echter, er zullen politieke partijen en individuele personen zijn die van mening zijn dat een begrotingskamer als aparte, bij grondwet ingestelde entiteit zou bijdragen tot het op het juiste financiële spoor houden van de overheid. Hier komt volgens ons een behoorlijke dosis 'wishful thinking' bij kijken. Nog een dergelijk adviesorgaan erbij, met de bijna veertigjarige praktijk van het grotendeels negeren van de adviezen van de huidige grondwettelijke adviseur, lijkt ons niet voor de hand te liggen om een goede start te maken met een goed toezicht op de financiële handel en wandel van de overheid. En we zien het ook niet gebeuren dat de politieke partijen aanzienlijke bevoegdheden gaan toewijzen aan een dergelijk orgaan om inderdaad te kunnen interveniëren wanneer de overheid van het goede pad afwijkt en houdbare financiën in gevaar brengt. En zeker niet met de bevoegdheid daadwerkelijk correctief op te kunnen treden. We kunnen ons voorstellen dat dit alles is overwogen en dat men tot de slotsom is gekomen dat het uitsluitend een adviserend orgaan zou kunnen zijn, meer niet. En dit alles om nog een andere reden: binnen het Koninkrijk bestaat er geen soortgelijk orgaan dat bevoegdheden zou hebben die verder zouden reiken dan een adviserend orgaan. Het verschil is in de praktijk niet gelegen in de wettelijke bevoegdheid om op te treden, maar in het vermogen te kunnen overtuigen op basis van gezonde en deskundig onderlegde argumenten en anderzijds de bereidheid van overheidszijde om werkelijk gehoor te geven aan goed advies. We moeten concluderen dat juist hier we nog een lange weg te bewandelen hebben voordat het niet langer zo is dat advies meestentijds gewoon genegeerd wordt.

Maar, er is nog een fundamenteel aspect dat dezer dagen niet meegenomen wordt. Dat is het feit dat hoe goed het financieel toezicht ook wettelijk is geformuleerd, dit niet het probleem kan voorkomen van verkeerde keuzes die de regeerders kunnen maken, weliswaar binnen de financiële grenzen maar verkeerd omdat de genomen maatregel niet bijdraagt tot of zelfs afbreuk doet aan houdbaar overheidsoptreden in het algemeen. Om dit te illustreren, een voorbeeld uit de praktijk. In een van de persconferenties van het CAft werd het thema aangeroerd van het financieel toezicht dat louter de cijfers in de gaten zou houden en excessieve uitgaven zou voorkomen, maar geen acht zou slaan op wat de overheid op dat moment met die uitgaven aan het doen was. Het antwoord van de voorzitter van het college was kort en krachtig: "Klopt, wij kijken gewoon naar de cijfertjes onder de streep." Nu kunnen we een discussie op gaan zetten rondom de vraag of de rol van een financieel adviseur echt niet verder reikt dan de cijfertjes en niet de aard van de uitgaven zelf raakt, maar het debat betreffende de aard van de uitgave is in de eerste plaats een politiek debat, dat op de juiste plaats daarvoor moet plaatsvinden. Bijvoorbeeld, als een minister het goed vindt om met overheidsgeld een auto voor eigen gebruik aan te schaffen die even duur is als drie voertuigen die ambtenaren nodig hebben voor hun werk, en die niet aangeschaft worden omdat de financiële limiet is bereikt, is dat niet de eerste taak van de financieel adviseur, maar die doet er wel goed aan dit in een vertrouwelijk gesprek aan te kaarten.

Maar, om over te gaan naar het genoemde algemene niveau, wat ontbreekt nu nog? Meer aandacht voor de algemene hervorming van het overheidsapparaat, waarvoor ook een overeenkomst met Nederland geldt waarvan de uitvoering is vervat in het Landspakket. Men kan constateren dat dit niet zoveel vragen oproept, meestal vindt het werk in stilte plaats wat nogal makkelijk kan lijken voor degene die regeert, maar het project raakt niet alleen de overheid. De bedoeling is dat dit in de toekomst deugdelijk bestuur kan worden gegarandeerd, ook in de zin van een degelijke dienstverlening aan de burger. En in die zin is het dan ook de plicht van elke politicus, aan regeringszijde en oppositie, om dit proces op de voet te volgen We horen de kreten aan van de parlementariërs dat ze geen antwoord krijgen op hun vragen. Dat is al een chronische ziekte geworden over een hele lijst onderwerpen, maar eigenlijk zou men nog meer vragen moeten stellen. En uiteindelijk is het ook aan de pers om meer belangstelling te tonen voor dit grote project dat veel verder reikt dan de cijfertjes onder de streep.

MEP start handtekeningenactie tegen nieuwe Rijkswet

De politieke discussie over de nieuwe Rijkswet blijft Aruba bezighouden. De fractie van de Movimiento Electoral di Pueblo (MEP) heeft aangekondigd een handtekeningenactie te organiseren om burgers de kans te geven hun afkeuring te uiten tegen het zogenoemde consensusvoorstel dat het kabinet AVP–FUTURO onlangs heeft ingediend bij de Rijksministerraad.

Tijdens een persconferentie lichtte fractieleider en parlementslid Evelyn Wever-Croes toe dat de Arubaanse regering op 29 augustus, zonder overleg met het parlement of het volk, een conceptwet heeft aangeboden aan Nederland. Volgens Wever-Croes kan van consensus geen sprake zijn zolang het Arubaanse parlement geen instemming heeft gegeven. "Het is een ernstige misleiding om te beweren dat er consensus is," stelde zij. De MEP-fractie wil met de handtekeningenactie laten zien dat de bevolking deze gang van zaken afwijst en Aruba wil beschermen tegen de risico's en nadelen van de wet.

De actie vraagt burgers om hun naam, adres, e-mailadres en reden van bezwaar te registreren. De gegevens zullen worden gekoppeld aan een online consultatie, zoals gebruikelijk is bij wetswijzigingen in Nederland. Omdat niet iedereen internettoegang heeft, biedt de MEP fysieke mogelijkheden om te tekenen.

Het doel is om voor het einde van de week zoveel mogelijk handtekeningen te verzamelen, zodat zowel de regering van Aruba als die van Nederland ziet dat de Arubaanse bevolking de procedure en inhoud van het voorstel niet steunt.

Volgens Wever-Croes is de door de regering aangeboden wet ongunstig voor Aruba en kan het Arubaanse parlement er niet meer over stemmen of wijzigingen aanbrengen. Alleen het Nederlandse parlement kan het voorstel nog aanpassen of aannemen.

De AVP-fractie reageerde fel via sociale media. Fractieleider Jennifer Arends-Reyes benadrukte dat het huidige proces voortkomt uit afspraken die al tijdens eerdere regeringen zijn gemaakt, inclusief de periode waarin Wever-Croes zelf premier was. "Afspraak is afspraak, en Aruba moet de verantwoordelijkheden nemen die destijds zijn aangegaan," zei zij. Volgens Arends-Reyes heeft de vorige regering zelf gekozen voor een traject dat uiteindelijk leidde tot de huidige Rijkswet HOFA.

Ook parlementslid Otami Thomasia van AVP uitte kritiek. Hij noemde het onverantwoord dat de oppositie de bevolking "onjuist en emotioneel" zou informeren. Thomasia wees erop dat Wever-Croes als toenmalig premier zelf het proces richting de Rijkswet heeft gestart en deskundigen heeft aangesteld die nu door het huidige kabinet zijn gevolgd. "Het is inconsequent om eerst professionals te prijzen en ze vervolgens aan te vallen wanneer het politiek uitkomt," aldus Thomasia.

Met de handtekeningenactie en de scherpe reacties van de AVP is het debat over de nieuwe Rijkswet opnieuw in volle hevigheid losgebarsten, waarbij beide partijen elkaar beschuldigen van misleiding en politieke inconsistentie.